

FRA:n lehdistötiedote
Wien/Rooma, 10. marraskuuta 2014

Perusoikeudet EU:n rajoilla: FRA:n raportit paljastavat tulevia haasteita

Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) kahdessa uudessa raportissa tarkastellaan ihmisoikeustilannetta EU:n ilma- ja maarajoilla. EU:n rajoille saapuu turvapaikanhakijoita sekä ihmiskaupan uhreja, joita tuodaan EU:n alueelle työperäistä hyväksikäyttöä, seksuaalista hyväksikäyttöä tai elinkauppaa varten.

FRA:n raportit perustuvat viidellä lentoasemalla ja kuudella suurella maarajanylityspaikalla tehtyyn tutkimukseen, ja niistä käy ilmi miten perusoikeudet saattavat vaarantua EU:n rajoilla. Perusoikeuksia EU:n eteläisillä merirajoilla koskevan FRA:n aiemman tutkimuksen tavoin nyt julkaistavissa raporteissa kuvataan EU:n alueelle saapuvien ihmisten kohtelua ja tehdään ehdotuksia heidän ihmisoikeuksiensa kunnioittamisen parantamiseksi.

”EU:n rajat ovat sen ensimmäinen kontakti ulkomaailmaan. Tästä alkavat EU:n perusoikeuksiin liittyvät velvollisuudet”, toteaa FRA:n johtaja Morten Kjaerum. *”Ulkorajojen rajaturvallisuuden edistämiseksi toteutettavissa EU:n toimissa on noudatettava perusoikeuksia. Perusoikeuksien liittäminen osaksi Schengenin alueella tehtävien rajatarkastusten arviointia on askel oikeaan suuntaan. Perusoikeudet eivät saa jäädä rajoilla turvallisuusasioiden jalkoihin, vaan niiden on kuuluttava nykyaikaisen ja yhdenmukaisen rajaturvallisuuden ytimeen.”*

Kahdesta uudesta FRA:n raportista käy ilmi useita seikkoja, jotka vaikuttavat EU:n alueelle saapuvien EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten perusoikeuksiin. Näiden havaintojen perusteella FRA esittää useita ehdotuksia perusoikeuksiin liittyvien takeiden parantamiseksi EU:n rajoilla. Ehdotukset on suunnattu EU:n politiikanlaatijoille ja kansallisille politiikanlaatijoille, Frontexille ja rajatarkastuspaikoilla työskenteleville viranomaisille. Esimerkkejä:

- Vaikka rajavartijat ovat saaneet ohjeita ammattimaisesta ja kunnioittavasta kohtelusta, joidenkin matkustajien mielestä rajavartijat eivät olleet avuliaita, vaan välinpitämättömiä ja töykeitä. EU:n jäsenvaltioiden olisikin toteutettava tehokkaita toimia, joilla **puututaan matkustajien epäkunnioittavan kohtelun vakaviin muotoihin.**
- Alle puolet lentoasemien rajavartijoista ilmoitti kertovansa tarkempaan rajatarkastukseen joutuvalla henkilölle, miksi tarkempi tarkastus tehdään. Yli kaksi kolmannesta ilmoitti myös, ettei kertoisi henkilöille, joiden pääsy EU:n alueelle evätään, mistä nämä voisivat saada oikeudellista apua. Rajavartijoiden on annettava kaikille matkustajille **ajallaan riittävästi tietoa**, jos kyseisille henkilöille tehdään tarkempi tarkastus tai jos heidän maahanpääsynsä evätään. Jäsenvaltioiden tulisi myös tukea aktiivisemmin rajavartijoiden kielitaidon kehittämistä ja ottaa käyttöön toimivia tulkkausmenettelyjä rajanylityspaikoilla.

- Maarajan ylityspaikoilla kaksi kolmesta rajavartijasta ilmoitti, ettei aloittaisi turvapaikkamenettelyä, vaikka matkustaja kertoisi henkensä tai vapautensa olevan vaarassa, jos hän joutuisi palaamaan lähtömaahan. Lentoasemilla vain 22 prosenttia rajavartijoista oli saanut kirjalliset ohjeet mahdollisten ihmiskaupan uhrien tunnistamisesta. Rajavartijoiden onkin **saatava parempaa koulutusta ja perehdytystä** turvapaikanhakijoiden tai ihmiskaupan uhriksi joutuneiden maahantulijoiden tunnistamisesta. Rajaturvallisuusviranomaisten on myös varmistettava, että lasten kanssa tekemisissä oleville rajavartijoille on omat menettelynsä ja koulutuksensa.
- Maahantuliijoille, joiden maahanpääsy on evätty tai jotka ovat saapuneet ilman papereita, tarkoitetut tilat eivät ole yleensä riittävät, vaikka henkilöitä voidaan pitää kyseisissä tiloissa useita tunteja. Joillakin lentoasemilla heitä on pidetty tällaisissa tiloissa jopa useita päiviä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että **tilat**, joissa pidetään niitä henkilöitä, joiden maahanpääsy on evätty, **täyttävät perustarpeet**, mukaan lukien ruoan ja juoman saanti.

Tänään alkavan FRA:n vuotuisen **perusoikeuskonferenssin** aiheena on tänä vuonna perusoikeudet ja maahanmuutto. Rajaturvallisuuden ohella konferenssissa keskustellaan lasten suojelemisen, maahantulijoiden kotouttamisen ja joissakin paikoissa maahantuliijoihin kohdistuvan rasmin lisääntymisen kaltaisista kysymyksistä. Osallistujat keskustelevat myös niistä haasteista, joita on aiheutunut vastaanottavien EU:n jäsenvaltioiden ulkorajoille viime aikoina kohdistuneista paineista, sekä tavoista vastata tilanteeseen. Konferenssin internetsivustolla voi tutustua tapahtuman [ohjelmaan](#) ja osallistujiin.

Raportit ovat ladattavissa kokonaisuudessaan seuraavissa osoitteissa:

- [Fundamental rights at airports: border checks at five international airports in the European Union](#)
- [Fundamental rights at land borders: findings from selected European Union border crossing points.](#)

Lisätietoja antaa FRA:n mediaryhmä.

Sähköposti: media@fra.europa.eu / Puh: +43 1 580 30 642

Tietoja toimittajille

- Lentoasemien rajamuodollisuuksia koskevan raportin kenttätutkimus tehtiin Charles de Gaullen (Ranska), Fiumicinon (Italia), Frankfurtin (Saksa), Manchesterin (Yhdistynyt kuningaskunta) ja Schipholin (Alankomaat) lentoasemilla.
- Maarajoja koskevan raportin kenttätutkimus tehtiin El Tarajalin ja Ceutan (Espanja/Marokko), Kapitan Andreevon (Bulgaria/Turkki), Kipin (Kreikka/Turkki), Medykan (Puola/Ukraina), Röszen (Unkari/Serbia) ja Vyšné Nemeckén (Slovakia/Ukraina) rajalla.
- Lisätietoa FRA:n toiminnasta turvapaikka-, maahantulo- ja raja-asioiden alalla sekä asiaan liittyvistä julkaisuista, ks. [FRA:n verkkosivut](#).